

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την «Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο Συμβούλιο, στην Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και στην Επιτροπή των Περιφερειών - Για μια συνεκτική συμφωνία σχετικά με την κλιματική αλλαγή στην Κοπεγχάγη»

COM(2009) 39 τελικό

(2010/C 128/22)

Εισηγητής: **ο κ. Thomas McDONOGH**

Στις 28 Ιανουαρίου 2009 και σύμφωνα με το άρθρο 262 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, η Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα

«Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο Συμβούλιο, στην Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και στην Επιτροπή των Περιφερειών - Για μια συνεκτική συμφωνία σχετικά με την κλιματική αλλαγή στην Κοπεγχάγη»

COM (2009) 39 τελικό.

Το ειδικευμένο τμήμα «Γεωργία, αγροτική ανάπτυξη και περιβάλλον», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της επιτροπής, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 2 Σεπτεμβρίου 2009, με βάση εισηγητική έκθεση του κ. Thomas McDonogh.

Κατά την 457^η σύνοδο ολομέλειας που πραγματοποιήθηκε στις 4 και 5 Νοεμβρίου 2009 (συνεδρίαση της 5ης Νοεμβρίου 2009), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 168 ψήφους υπέρ, 2 ψήφους κατά και 3 αποχές, την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1. Η ΕΟΚΕ διαπιστώνει με ιδιαίτερη απογοήτευση της ότι οι αρχηγοί κρατών της ΕΕ δεν έχουν ακόμη καταλήξει σε συμφωνία σχετικά με κρίσιμες αποφάσεις για τη χρηματοδότηση της προσπάθειας για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής.

1.2. Η ΕΟΚΕ συνιστά, σύμφωνα με τα επιστημονικά πορίσματα, να τεθεί ως μακροπρόθεσμος στόχος (έως το 2050) το όριο 2 περίπου τόνων CO₂ κατά κεφαλήν ετησίως, προκειμένου να συγκρατηθεί η παγκόσμια μέση αύξηση της θερμοκρασίας σε λιγότερο από 2 °C.

1.3. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει ότι η ΕΕ θα πρέπει να υιοθετήσει έναν φιλόδοξο ενδιάμεσο στόχο για μείωση τουλάχιστον κατά 30 % των παγκόσμιων εκπομπών αερίων θερμοκηπίου σε σχέση με τα επίπεδα του 1990 έως το 2020, υπό τον όρο να υπάρξουν ανάλογες μειώσεις και από άλλες ανεπτυγμένες χώρες, καθώς και από τις οικονομικά πλέον προηγμένες αναπτυσσόμενες χώρες.

1.4. Οι ανεπτυγμένες χώρες θα πρέπει να δεσμευθούν για μείωση τουλάχιστον κατά 80 % των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου έως το 2050, σε σχέση με τα επίπεδα του 1990.

1.5. Η ΕΟΚΕ είναι σύμφωνη με την Επιτροπή όσον αφορά το γεγονός ότι οι αναπτυσσόμενες χώρες (με εξαίρεση τις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες της Αφρικής) θα πρέπει να δεσμευθούν ως ομάδα να συγκρατήσουν την αύξηση των εκπομπών τους και να τις διατηρήσουν, έως το 2020, σε επίπεδα κατά 15-30 % χαμηλότερα εκείνων που προβλέπει το σενάριο της διατήρησης της υφιστάμενης κατάστασης.

1.6. Οι εκπομπές αερίων θερμοκηπίου από τους κλάδους των αερομεταφορών και της ναυτιλίας θα πρέπει να συμπεριληφθούν στις διαπραγματεύσεις που θα πραγματοποιηθούν στην Κοπεγχάγη.

1.7. Η ΕΟΚΕ τονίζει εκ νέου ότι απαιτείται να μειωθεί η ακαθάριστη αποψίλωση των τροπικών δασών τουλάχιστον κατά 50 % σε σχέση με το σημερινό επίπεδο μέχρι το 2020, διασφαλίζοντας συγχρόνως την αειφόρο διαχείριση των δασών, των λειμώνων, των υγροτόπων και των τρυφώνων και σε άλλες περιοχές των ανεπτυγμένων χωρών και, μελλοντικά, στις αναπτυσσόμενες χώρες.

1.8. Η ΕΟΚΕ επικροτεί τη στήριξη που παρέχεται από την Επιτροπή για μια νέα συμφωνία με στόχο την προσθήκη νέων φθοριούχων αερίων στο «καλάθι» του Πρωτοκόλλου του Κιότο.

1.9. Κρίνεται απαραίτητο να παρασχεθεί η ενδεδειγμένη χρηματοδότηση για έρευνα, τεχνολογική ανάπτυξη και επίδειξη σχετικά με την κλιματική αλλαγή σε παγκόσμιο (και περιφερειακό) επίπεδο.

1.10. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει μια προορατική πολιτική εκπαίδευσης και ευαισθητοποίησης, προκειμένου να προαχθεί η καλύτερη κατανόηση της κλιματικής αλλαγής και των επιπτώσεών της στους πολίτες της Ευρώπης και όχι μόνο.

1.11. Η τρέχουσα παγκόσμια οικονομική ύφεση δεν θα πρέπει να χρησιμοποιηθεί ως αποτρεπτικός παράγοντας για την ανάληψη αποφασιστικής και επείγουσας δράσης με στόχο την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής.

2. Εισαγωγή

2.1. Υπό το πρίσμα των πρόσφατων επιστημονικών πορισμάτων μετά την τέταρτη έκθεση αξιολόγησης της διακυβερνητικής ομάδας για την κλιματική αλλαγή (ΔΟΚΑ), η ΕΟΚΕ είναι πεπεισμένη ότι τώρα απαιτείται, περισσότερο από ποτέ, να αναληφθεί επείγουσα και άμεση δράση.

2.2. Οι κυβερνήσεις της ΕΕ όρισαν το 1996 ότι έναν στόχο αύξησης της θερμοκρασίας κατά 2 °C σε σχέση με τα προβιομηχανικά επίπεδα είναι η μέγιστη που μπορεί να γίνει ανεκτή, καθώς μια μεγαλύτερη αύξηση πιστεύεται ότι θα μπορούσε να προκαλέσει σημαντικές δυσλειτουργίες στην κοινωνία λόγω επιπτώσεων στην υγεία, λειψυδρίας, επισιτιστικής ανασφάλειας και αναγκαστικής μετανάστευσης – απόφαση η οποία επιβεβαιώθηκε έκτοτε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και το Συμβούλιο Περιβάλλοντος και, πιο πρόσφατα, από την ομάδα εμπειρογνομόνων της ΕΕ για την κλιματική αλλαγή. Ωστόσο, μια αύξηση 2 °C δεν είναι σε καμία περίπτωση ασφαλής καθώς, παραδείγματος χάρι, οι παγετώνες της Αρκτικής υποχωρούν ήδη σημαντικά με την τρέχουσα αύξηση της μέσης παγκόσμιας θερμοκρασίας κατά 0,8 °C σε σχέση με τα προβιομηχανικά επίπεδα.

2.3. Τα πρόσφατα επιστημονικά πορίσματα είναι περισσότερο ανησυχητικά από εκείνα της 4^{ης} έκδοσης αξιολόγησης της ΔΟΚΑ. Το Global Carbon Project (Παγκόσμιο Πρόγραμμα Άνθρακα) επιβεβαίωσε ότι η αύξηση των εκπομπών άνθρακα εντείνεται, με ρυθμό αύξησης (ανερχόμενο κατά μέσο όρο σε 3,5 % το διάστημα 2000-2007, αύξηση σχεδόν τετραπλάσια του 0,9 % ετησίως κατά το διάστημα 1990-1999) που υπερβαίνει ακόμη και το χειρότερο σενάριο της ειδικής έκδοσης για τα σενάρια εκπομπών της ΔΟΚΑ.

3. Στόχοι εκπομπών

3.1. Ιστορικό

Οι ανεπτυγμένες βιομηχανικές χώρες, των οποίων ο πληθυσμός περιλαμβάνει περίπου το 1 από τα 6,7 δισεκατομμύρια κατοίκων που αριθμούσε ο πλανήτης κατά το 2008, αποτελούν την πηγή περίπου του 70 % των παγκόσμιων εκπομπών από το 1950. Στο μέλλον, η πηγή του μεγαλύτερου μέρους των εκπομπών θα είναι οι χώρες που σήμερα θεωρούνται ως «αναπτυσσόμενες».

Οι παγκόσμιες εκπομπές τόσο το 1990 όσο και το 2000 ήταν περίπου 40 γιγατόνοι (Gt) ισοδύναμου CO₂ ετησίως και το 2008 ανέρχονταν περίπου σε 50 Gt ισοδύναμου CO₂. Οι παγκόσμιες κατά κεφαλήν εκπομπές ετησίως το 1990 και το 2000 ήταν 7-7,5 μετρικοί τόνοι κατά κεφαλήν και σχεδόν 8 μετρικοί τόνοι κατά κεφαλήν το 2008. Οι πρόσφατες εργασίες που εκπονήθηκαν από το Ινστιτούτο Έρευνας Κλιματικών Επιπτώσεων στο Potsdam της Γερμανίας κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι οι παγκόσμιες εκπομπές αερίων θερμοκηπίου (ΑΘ) πρέπει να μειωθούν κατά περισσότερο από 50 % μέχρι το 2050, σε σχέση με τα επίπεδα του 1990, προκειμένου να περιοριστεί ο κίνδυνος υπέρβασης του στόχου των 2°C σε ποσοστό 25 % (ποσοστό το οποίο εξακολουθεί να μην είναι διόλου αμελητέο από πλευράς κινδύνου).

3.2. Η ΕΟΚΕ συνιστά, σύμφωνα με τα επιστημονικά πορίσματα και με τη γενική επιστημονική συναίνεση, έναν πιο μακροπρόθεσμο στόχο (έως το 2050) περίπου 2 τόνων CO₂ κατά κεφαλήν ετησίως, ο οποίος ισοδυναμεί με έναν στόχο σταθεροποίησης των εκπομπών ΑΘ σε περίπου 500 ppm ισοδύναμου CO₂. Ο στόχος των 2 τόνων κατά κεφαλήν ετησίως θα πρέπει να προαχθεί σε εθνικό επίπεδο.

3.3. Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει τους στόχους που θέτει η Επιτροπή για τη μείωση των εκπομπών, βάσει των οποίων οι παγκόσμιες εκπομπές αερίων θερμοκηπίου πρέπει να μειωθούν έως το 2050 σε λιγότερο από 50 % σε σχέση με το επίπεδο του 1990.

3.4. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την 4^η έκδοση αξιολόγησης της ΔΟΚΑ και με τα πορίσματα πιο πρόσφατων εργασιών, βάσει των οποίων οι ανεπτυγμένες χώρες θα πρέπει να δεσμευθούν για μείωση τουλάχιστον κατά 80 % έως το 2050 σε σχέση με το επίπεδο του 1990.

Η ΕΕ έδωσε το καλό παράδειγμα, δεσμευόμενη για αυτόνομη μείωση των εκπομπών της κατά 20 % έως το 2020, σε σχέση με το επίπεδο του 1990.

3.5. Η ΕΟΚΕ συμπεριρίζεται επίσης την άποψη της Επιτροπής σύμφωνα με την οποία η ΕΕ θα πρέπει, όπως προτείνεται, να θέσει έναν υψηλότερο – ανερχόμενο σε 30 % – στόχο για τη μείωση των εκπομπών έως το 2020, υπό τον όρο ότι και άλλες ανεπτυγμένες χώρες θα δεσμευθούν να προβούν σε ανάλογες μειώσεις και ότι οι «οικονομικά πλέον προηγμένες» αναπτυσσόμενες χώρες θα αναλάβουν δεσμεύσεις για την επιδίωξη των ενδεδειγμένων μειώσεων. Στον στόχο αυτόν δεν θα πρέπει να προσηλωθούν μόνον όλες οι «χώρες του παραρτήματος Ι» του πρωτοκόλλου του Κιότο, αλλά και όλες οι χώρες μέλη του ΟΟΣΑ και όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ, οι υποψήφιοι προς ένταξη στην ΕΕ χώρες και οι πιθανές υποψήφιες προς ένταξη στην ΕΕ

χώρες. Η ανάληψη της δέσμευσης αυτή είναι ζωτικής σημασίας, για να μην πούμε ότι συνιστά προαπαιτούμενο, εκ μέρους των ανεπτυγμένων χωρών, προκειμένου να ακολουθήσουν το παράδειγμά τους και οι αναπτυσσόμενες χώρες υιοθετώντας ανάλογους στόχους. Οι στόχοι αυτοί θα πρέπει εν καιρώ να αναθεωρηθούν, σε συνδυασμό με την κατάρτιση ενός οδικού χάρτη ο οποίος θα περιλαμβάνει τους προβλεπόμενους δεκαετείς στόχους για το 2030 και το 2040, λαμβάνοντας υπόψη τα πιο πρόσφατα διαθέσιμα στοιχεία της επιστημονικής έρευνας.

3.6. Η ΕΟΚΕ ανησυχεί σοβαρά για την έλλειψη φιλοδοξίας που διακρίνει στις προτάσεις άλλων σημαντικών ανεπτυγμένων χωρών, όπως οι Ηνωμένες Πολιτείες και η Ιαπωνία, οι οποίες υστερούν σημαντικά έναντι των προαναφερθέντων προτεινόμενων στόχων προς επίτευξη έως το 2020. Η Επιτροπή Ενέργειας και Εμπορίου του Αμερικανικού Κογκρέσου (US Congress House Energy and Commerce Committee) ενέκρινε στις 21 Μαΐου 2009 συγκεκριμένη νομοθεσία για την ενέργεια και την αύξηση της θερμοκρασίας του πλανήτη, η οποία προβλέπει μείωση των εκπομπών κατά 17 % έναντι του επιπέδου του 2005 (και όχι έναντι του κατά πολύ χαμηλότερου επιπέδου του 1990!) έως το 2020 και μείωση της τάξεως του 83 % έως το 2050. Εντούτοις, η εν λόγω νομοθεσία που περικλείεται σε 930 σελίδες χρειάζεται να λάβει έγκριση από την κυβέρνηση των ΗΠΑ, γεγονός το οποίο θεωρείται απίθανο να επιτευχθεί εντός του απαιτούμενου χρονικού πλαισίου πριν από τη συνάντηση της Κοπεγχάγης το Δεκέμβριο. Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ανησυχία της σχετικά με τον συνακόλουθο αντίκτυπο που μπορεί να έχει το γεγονός αυτό στην επιτυχή έκβαση των διαπραγματεύσεων της Κοπεγχάγης.

3.7. Η ΕΟΚΕ αποδοκιμάζει επίσης την απουσία απτής χρηματοδοτικής δέσμευσης εκ μέρους της Ομάδας των Οκτώ (G8), της ΕΕ και άλλων οκτώ χωρών που εκπροσωπήθηκαν στο Φόρουμ των μεγάλων οικονομιών για την ενέργεια και το κλίμα το οποίο πραγματοποιήθηκε στις 9 Ιουλίου 2009 στην L'Aquila της Ιταλίας. Παρότι συμφωνήθηκε ένας μακροπρόθεσμος στόχος για τη μείωση των παγκόσμιων εκπομπών κατά τουλάχιστον 50 % έως το 2050, θέτοντας σε αυτό το πλαίσιο ως στόχο για τις ανεπτυγμένες χώρες τη μείωση των εκπομπών κατά 80 %, ή και κατά ακόμη περισσότερο έως το 2050, δεν ορίστηκε κανένα έτος αναφοράς για τη μείωση των εκπομπών και δεν συμφωνήθηκε κανένας μεσοπρόθεσμος (έως το 2020) στόχος.

3.8. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την Επιτροπή όσον αφορά το γεγονός ότι οι αναπτυσσόμενες χώρες (με εξαίρεση τις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες της Αφρικής) θα πρέπει να δεσμευθούν συγχρόνως ως ομάδα να συγκρατήσουν την αύξηση των εκπομπών τους και να τις διατηρήσουν, έως το 2020, σε επίπεδα κατά 15-30 % χαμηλότερα εκείνων που προβλέπει το σενάριο της διατήρησης της υφιστάμενης κατάστασης.

Η ΕΟΚΕ είναι της γνώμης ότι η επίτευξη των στόχων αυτών θα απαιτήσει άμεση και συντονισμένη δράση.

3.9. Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι ο κατά κεφαλήν όγκος των εκπομπών αποτελεί δίκαιο δείκτη για τους στόχους που αφορούν την μείωση των εκπομπών των ανεπτυγμένων και των αναπτυσσόμενων χωρών, δεδομένου ότι κάθε πολίτης του κόσμου θα πρέπει να έχει ισότιμα δικαιώματα όσον αφορά τη μη ρύπανση ή τη ρύπανση.

3.10. Μία αναλογία όπως η ένταση άνθρακα [εκπομπές άνθρακα / μονάδα ΑΕγχΠ], θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί ως δείκτης των στόχων μείωσης, αν και η ΕΟΚΕ συνιστά να επιδεικνύεται προσοχή κατά τη χρήση της, καθώς η μείωση της παραμέτρου αυτής μπορεί να συμβεί μόνον μέσω αύξησης του ΑΕγχΠ μιας χώρας, και όχι μέσω μιας μείωσης των συνολικών εκπομπών της χώρας αυτής.

4. Εκπομπές από τις αεροπορικές και θαλάσσιες μεταφορές

4.1. Εκπομπές

4.1.1. Οι εκπομπές που προέρχονται από τη διεθνή (και την εθνική) αεροπλοΐα, καθώς και από τις θαλάσσιες μεταφορές, αποτελούν αυξανόμενη πηγή παγκόσμιων εκπομπών – οι εκπομπές αερίων θερμοκηπίου από τη διεθνή αεροπλοΐα αυξήθηκαν κατά 4,5 % ετησίως μεταξύ των ετών 1990 και 2004, ενώ οι εκπομπές από τις διεθνείς θαλάσσιες μεταφορές αυξήθηκαν κατά 2,75 % ετησίως την ίδια περίοδο. Εντούτοις, οι εκπομπές αυτές δεν ελέγχονται βάσει της Σύμβασης - πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών για την αλλαγή του κλίματος (UNFCCC) και του Πρωτοκόλλου του Κιότο της σύμβασης αυτής. Η αεροπλοΐα αντιπροσωπεύει ποσοστό 2 % περίπου των παγκόσμιων εκπομπών, βάσει των εκπομπών CO₂ του κλάδου το 2007, ποσοστό που είναι πιθανό να αυξηθεί στο προβλέψιμο μέλλον. Η Διεθνής Ένωση Αεροπορικών Μεταφορών (IATA) υιοθέτησε τον Ιούνιο του 2009 ένα σύνολο στόχων για τον περιορισμό των εκπομπών ΑΘ της αεροπλοΐας. Η IATA προτείνει επίσης να καλύπτονται (να πληρώνονται) οι εκπομπές σε παγκόσμια κλίμακα και όχι σε περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο. Πρόσφατες εκθέσεις του Διεθνούς Ναυτιλιακού Οργανισμού (ΔΝΟ) αναφέρουν ότι οι διεθνείς θαλάσσιες μεταφορές εκπέμπουν περίπου 843 μεγατόνους CO₂ ετησίως [περίπου 3,5 % των συνολικών παγκόσμιων εκπομπών αερίων θερμοκηπίου], ποσότητα που ισοδυναμεί με τις εκπομπές μιας μεγάλης ανεπτυγμένης χώρας όπως η Γερμανία.

4.2. Στόχοι

4.2.1. Η ΕΟΚΕ συμεριζεται την άποψη της Επιτροπής σύμφωνα με την οποία οι εκπομπές της διεθνούς αεροπλοΐας και των θαλάσσιων μεταφορών πρέπει να συμπεριληφθούν στη συμφωνία της Κοπεγχάγης: «σε επίπεδο χαμηλότερο από αυτό του 2005 μέχρι το 2020, και σε επίπεδο σημαντικά χαμηλότερο από αυτό του 1990, μέχρι το 2050». Επιπλέον, η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την Επιτροπή όσον αφορά το γεγονός ότι, εάν στα τέλη του 2010 δεν υπάρχει συμφωνία από τη Διεθνή Οργάνωση Πολιτικής Αεροπορίας και τον ΔΝΟ σχετικά με στόχους εκπομπών, οι εκπομπές της διεθνούς αεροπλοΐας και των θαλάσσιων μεταφορών πρέπει να προσμετρώνται στα εθνικά σύνολα βάσει της συμφωνίας της Κοπεγχάγης. Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει ότι η εφαρμογή του ευρωπαϊκού συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής (ETS) είναι πολύ πιο περίπλοκη στις θαλάσσιες μεταφορές από ό,τι στην αεροπλοΐα, καθώς και ότι ένα εναλλακτικό παγκόσμιο σύστημα για τη μείωση των εκπομπών CO₂ της διεθνούς ναυτιλίας θα ήταν πολύ πιο αποτελεσματικό από ό,τι ένα σύστημα της ΕΕ ή κάποιο άλλο περιφερειακό σύστημα (βλ. επίσης γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ σχετικά με την ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής διάστασης στις θαλάσσιες και στις εσωτερικές πλωτές μεταφορές).

5. Εκπομπές που προκύπτουν από τη χρήση γης και από τη μεταβολή της χρήσης γης

5.1. Η μεταβολή της χρήσης γης – ως επί το πλείστον η αποψίλωση, η καύση τύρφης και άλλες συναφείς δραστηριότητες – ευθύνεται για ποσοστό 17,4 % περίπου των σημερινών παγκόσμιων εκπομπών.

5.2. Λαμβανομένου υπόψη αυτού του μεγάλου ποσοστού εκπομπών από μεταβολές της χρήσης γης, η ΕΟΚΕ τονίζει εκ νέου ότι απαιτείται να μειωθεί η ακαθάριστη αποψίλωση των τροπικών δασών τουλάχιστον κατά 50 % σε σχέση με το σημερινό επίπεδο μέχρι το 2020 (βλ. γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ σχετικά με την Αντιμετώπιση των προκλήσεων της αποψίλωσης και της υποβάθμισης των δασών για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και της απώλειας της βιοποικιλότητας).

5.3. Συγχρόνως, απαιτείται να διασφαλισθεί η αειφόρος διαχείριση των δασών, των λειμώνων, των υγροτόπων και των τυρφώνων σε ένα πρώτο στάδιο στις ανεπτυγμένες χώρες (και αργότερα στις αναπτυσσόμενες χώρες), προκειμένου να υποστηριχθεί η απομόνωση του CO₂ και σε αυτές τις χώρες. Μέτρα για τον έλεγχο της αποψίλωσης θα πρέπει να ληφθούν από όλες τις χώρες.

5.4. Η Ευρώπη θα πρέπει να δώσει το καλό παράδειγμα για την προαγωγή της προστασίας των δασών, απαιτώντας λόγω χάρη την πιστοποίηση της αειφόρου διαχείρισης των προϊόντων ξυλείας.

5.5. Ο γεωργικός τομέας σε συνάρτηση με την κλιματική αλλαγή καλύπτεται από ξεχωριστή γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ ⁽¹⁾ και επομένως δεν θα αποτελέσει αντικείμενο περαιτέρω ανάλυσης στην παρούσα γνωμοδότηση.

6. Τομεακές προσεγγίσεις στο πλαίσιο των διαπραγματεύσεων για την κλιματική αλλαγή

6.1. Η ΕΟΚΕ προτείνει να επιδειχθεί προσοχή στον ρόλο μιας τομεακής προσέγγισης, συμπληρωματικά προς τις διαπραγματεύσεις για το κλίμα. Παραδείγματος χάρι, κατά τρόπο παρεμφερή προς τις προτάσεις που περιλαμβάνονται σε έκθεση η οποία εκπονήθηκε από ομάδα εργασίας για το Πρωτόκολλο του Κιότο, θα μπορούσαν να συμφωνηθούν –επιπροσθέτως των εθνικών στόχων όσον αφορά τις εκπομπές – προαιρετικοί/υποχρεωτικοί, ποσοτικοί/ποιοτικοί στόχοι σε συγκεκριμένους τομείς (παραδείγματος χάρι: ηλεκτρική ενέργεια, σίδηρος και χάλυβας, τσιμέντο). Η τομεακή προσέγγιση περιγράφεται εκτενέστερα σε συνάρτηση με τις εναλλακτικές επιλογές για το μετριασμό των εκπομπών που αποσκοπούν στην επίτευξη μιας παγκόσμιας συμφωνίας για την κλιματική αλλαγή.

7. Φθοριούχα αέρια

7.1. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την προτεινόμενη στοχοποίηση αρκετών νέων βιομηχανικών χημικών ουσιών προς συμπερίληψη σε μια μελλοντική συνθήκη για το κλίμα. Μια τέτοια ένωση, το τριφθοριούχο άζωτο (NF₃), αποτελεί ουσία που χρησιμοποιείται συχνά στην παραγωγή ηλεκτρονικών υπολογιστών και τηλεοράσεων με επίπεδη οθόνη υγρών κρυστάλλων και είναι περίπου 17 000 φορές ισχυρότερη από το CO₂. Οι υδροφθορανθράκες (HFC), παραδείγματος χάρι, δεν ελέγχονται βάσει της σύμβασης του Μόντρεαλ, και χρησιμοποιούνται ως υποκατάστατα των υδροχλωροφθορανθράκων (HCFC). Άλλες νέες χημικές ουσίες που εξετάζονται είναι οι νέοι τύποι υπερφθορανθράκων (PFC) και υδροφθορανθράκων (HFC), το τριφθορο-μεθυλ-πενταφθοριούχο θείο (SF₅CF₃), οι φθοριωμένοι αιθέρες, οι υπερφθοροπολυαιθέρες (PFPE) και οι υδρογονάνθρακες (HC). Η χημική βιομηχανία ενθαρρύνεται να αναπτύξει υποκατάστατα των νέων βιομηχανικών αερίων με υψηλό δυναμικό πλανητικής υπερθέρμανσης (Global Warming Potential – GWP).

7.2. Στόχοι

7.2.1. Η ΕΟΚΕ επικροτεί τη στήριξη που παρέχεται από την Επιτροπή για μια νέα συμφωνία με στόχο την προσθήκη των ακόλουθων φθοριούχων αερίων στο «καλάθι» του Πρωτοκόλλου του Κιότο: των νέων τύπων HFC και PFC, του τριφθορο-μεθυλ-πενταφθοριούχου θείου, φθοριωμένων αιθέρων, των PFPE και των HC, προκειμένου να καθοριστεί ένα ανώτατο όριο και να επιδιωχθεί εν συνεχεία η σταδιακή κατάργησή τους.

(1) EE C 27 της 3.2.2009, σελ. 59-65.

7.2.2. Η ΕΟΚΕ συνιστά να αποτελέσει η παρακολούθηση και ο έλεγχος των επιπέδων συγκέντρωσης των νέων φθοριούχων αερίων σημαντική συνιστώσα των διεθνών συμφωνιών.

8. Μέτρα συγκράτησης

8.1. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ακράδαντα ότι οι εθνικές κυβερνήσεις θα πρέπει να προωθήσουν σθεναρά διάφορες χαμηλού κόστους δυνατότητες για τη μείωση της χρήσης ηλεκτρικής ενέργειας, όπως τα μέτρα για τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης των κτιρίων, μέσω της καθιέρωσης κανονιστικών ρυθμίσεων και της διαμόρφωσης προτύπων. Η θέσπιση ειδικής νομοθεσίας αναμένεται να ευνοήσει τη μείωση των αποβλήτων και την ανακύκλωση. Η παροχή επιδοτήσεων μπορεί να ενθαρρύνει τους πολίτες να εξοπλίσουν τα σπίτια τους με ηλιακούς συσσωρευτές, να βελτιώσουν τη μόνωσή τους και ούτω καθ' εξής.

8.2. Οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας χρήζουν υποστήριξης. Παραδείγματος χάρι: θα πρέπει να παρασχεθούν επιδοτήσεις ενόψει της εγκατάστασης ανεμογεννητριών για την παραγωγή ενέργειας, με δυνατότητα τροφοδοσίας του ηλεκτρικού δικτύου· χρήση γεννητριών βιοαερίου από μείγμα χλόης, βλαστών, σίκαλης, κ.ά. – που εν συνεχεία ζυμώνονται για την παραγωγή μεθανίου το οποίο κατόπιν τροφοδοτείται στο δίκτυο, όπως επιτεύχθηκε στη Γερμανία δυνάμει του νόμου που διέπει τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας στην εν λόγω χώρα, ο οποίος είχε ως αποτέλεσμα να παράγεται από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας στη Γερμανία ποσοστό ηλεκτρικής ενέργειας υψηλότερο του 14 %.

8.3. Κρίνεται σκόπιμο να υποστηριχθούν οι τεχνολογίες χαμηλών εκπομπών άνθρακα και οι οικολογικές τεχνολογίες. Οι ανεπτυγμένες και αναπτυσσόμενες χώρες ενθαρρύνονται να επιλέξουν την οδό της καινοτομίας και να στραφούν προς νέες τεχνολογίες αποδοτικής αξιοποίησης της ενέργειας, όπου αυτό είναι εφικτό.

8.4. Η βελτίωση των υπάρχουσών και των νέων εγκαταστάσεων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας κρίνεται αναγκαία με τη λήψη διαφόρων μέτρων, όπως είναι τα εξής: στροφή προς καύσιμα χαμηλής περιεκτικότητας σε άνθρακα· αύξηση του ποσοστού της ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές ή πυρηνικής ενέργειας· χρήση ενεργειακά αποδοτικότερων τεχνολογιών στις μονάδες παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας.

8.5. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει ότι οι αρχικές επενδύσεις στις λιγότερες ανεπτυγμένες χώρες θα πρέπει να προσανατολισθούν στην αγορά των βελτιστων τεχνολογιών που είναι είτε διαθέσιμες σε τοπικό επίπεδο είτε προσαρμοσμένες στις τοπικές συνθήκες.

9. Μέτρα προσαρμογής

9.1. Το σχέδιο δράσης του Μπαλί αναγνωρίζει ότι η προσαρμογή θα πρέπει να συμπεριληφθεί ρητά σε μια συμφωνία σχετικά με την αλλαγή του κλίματος για την περίοδο μετά το 2012. Η προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, στο πλαίσιο της οποίας η κοινωνία αυξάνει την ικανότητά της να αντιμετωπίσει τις επιπτώσεις της αλλαγής του κλίματος επισημάνθηκε πρόσφατα σε ένα διεθνές επιστημονικό συνέδριο για την κλιματική αλλαγή. Την 1η Απριλίου 2009, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε Λευκή Βίβλο (COM (2009) 147 τελικό) για τα μέτρα προσαρμογής χάρη στα οποία η ΕΕ και τα κράτη μέλη της μπορούν να προετοιμαστούν καλύτερα για τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής.

9.2. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την πρόταση της Επιτροπής όσον αφορά την ενσωμάτωση στη συμφωνία της Κοπεγχάγης πλαισίου δράσης για την προσαρμογή, το οποίο θα πρέπει να περιλαμβάνει τα ακόλουθα στοιχεία:

— διαμόρφωση μιας στρατηγικής προσέγγισης της προσαρμογής·

— ενσωμάτωση των αναγκών της προσαρμογής σε βασικούς τομείς πολιτικής της ΕΕ·

— υλοποίηση της προσαρμογής σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο·

— στήριξη της προσαρμογής στις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες και στις μικρές νησιωτικές αναπτυσσόμενες χώρες μέσω της παγκόσμιας συμμαχίας κατά της αλλαγής του κλίματος, καθώς και βάσει της UNFCCC, μέσω του πλαισίου δράσης για την προσαρμογή.

9.3. Ζωτικής σημασίας για την επιτυχία των πολιτικών για την προσαρμογή είναι η δίκαιη κατανομή των βαρών και η συνεκτίμηση των επιπτώσεων στην εργασία και στην ποιότητα ζωής των ομάδων χαμηλού εισοδήματος. Η κοινωνική διάσταση των πολιτικών για την προσαρμογή χρήζει επίσης διερεύνησης με τη συμμετοχή του συνόλου των κοινωνικών εταίρων.

10. Παγκόσμια έρευνα, τεχνολογική ανάπτυξη και επίδειξη

10.1. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ακράδαντα ότι απαιτείται να παρασχεθεί – και μάλιστα επείγοντως – χρηματοδότηση για έρευνα, τεχνολογική ανάπτυξη και επίδειξη σε παγκόσμιο (και περιφερειακό) επίπεδο. Συνιστάται να αναληφθούν προγράμματα έρευνας, ανάπτυξης και επίδειξης (EA & E) για την ταχεία ανάπτυξη, την τεχνική βελτίωση και την εισαγωγή στην αγορά των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και τη συνδυασμένη παραγωγή θερμότητας και ηλεκτρισμού για τις εγκαταστάσεις παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας.

10.1.1. Η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ της θέσης της Επιτροπής (SEC-(2008) 3104 τελικό) για την υλοποίηση ολοκληρωμένης έρευνας σχετικά με την κλιματική αλλαγή στο πλαίσιο του έβδομου προγράμματος πλαισίου για την έρευνα (ΠΠ7). Η ΕΟΚΕ συνιστά στενότερη εταιρική σχέση μεταξύ της Επιτροπής και της ΔΟΚΑ σε προγράμματα του ΠΠ7, αλλά και σε συναφή και σε μελλοντικά ερευνητικά προγράμματα.

10.1.2. Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει την παροχή σημαντικής ώθησης στην έρευνα, την ανάπτυξη και την επίδειξη τεχνολογιών χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών και ενεργειακής απόδοσης όπως προσδιορίζεται από τον Διεθνή Οργανισμό Ενέργειας, καθώς και στις τεχνολογίες που αναφέρονται στο ευρωπαϊκό στρατηγικό σχέδιο ενεργειακών τεχνολογιών (ΣΕΤ), προκειμένου να προαχθεί και να επιταχυνθεί η ανάπτυξη στρατηγικά σημαντικών τεχνολογιών χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών και ενεργειακής απόδοσης.

10.1.3. Το συνολικό ζήτημα της προστασίας της πνευματικής ιδιοκτησίας και των αναπτυσσόμενων χωρών διαφοροποιήθηκε σημαντικά από το 1995, όταν τέθηκε σε ισχύ η συμφωνία για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας στον τομέα του εμπορίου (συμφωνία TRIPS). Δυνάμει της συμφωνίας TRIPS, οι αναπτυσσόμενες χώρες αναλαμβάνουν την υποχρέωση να σέβονται τα ξένα διπλώματα ευρεσιτεχνίας. Έπειτα από την έναρξη ισχύος της συμφωνίας TRIPS, οι επιχειρήσεις θεωρούν ότι αξίζει περισσότερο τον κόπο να υποβάλουν αίτηση για την απόκτηση διπλώματος ευρεσιτεχνίας στις αναπτυσσόμενες χώρες.

10.2. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει τις προσπάθειες της Επιτροπής για την επίτευξη των ακόλουθων στόχων:

— πραγματοποίηση έρευνας σχετικά με τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής, τα μέτρα προσαρμογής και άλλες επιλογές για το μετριασμό των επιπτώσεων σε εθνικό και διεθνές επίπεδο·

- προαγωγή της διεθνούς επιστημονικής και τεχνολογικής συνεργασίας για το σύνολο της έρευνας σχετικά με το κλίμα, συμπεριλαμβανομένων των τεχνολογιών χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών και των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας σε όλους τους τομείς·
- τουλάχιστον διπλασιασμό της ΕΑ & Ε που σχετίζεται με την ενέργεια έως το 2012 και τετραπλασιασμό της σε σχέση με τα σημερινά επίπεδα έως το 2020, με σημαντική μετατόπιση του ενδιαφέροντος προς τις τεχνολογίες χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών και κυρίως προς τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας.

11. Χρηματοδοτικοί πόροι

11.1. Μια συνεκτική συμφωνία της Κοπεγχάγης πρέπει να στηρίζεται σε επαρκείς χρηματοδοτικούς πόρους. Πολύ σύντομα θα πρέπει να υποβληθούν προτάσεις χρηματοδότησης εκ μέρους των ανεπτυγμένων χωρών προκειμένου να δοθούν κίνητρα και να παροτρυνθούν οι αναπτυσσόμενες χώρες να αναλάβουν και αυτές δράση. Η χρηματοδότηση αποτελεί, σε συνδυασμό με τους στόχους που συμφωνούνται από τις ανεπτυγμένες και τις αναπτυσσόμενες χώρες, τον βασικό παράγοντα επιτυχίας και αποτυχίας της συμφωνίας της Κοπεγχάγης.

11.2. Η δέσμευση της ΕΕ στη διάσκριση της Κοπεγχάγης μοιάζει στην καλύτερη περίπτωση χλιαρή, κάτι που αποδεικνύεται από το γεγονός ότι οι αρχηγοί κρατών της ΕΕ στη σύνοδο της 18ης και 19ης Ιουνίου 2009 ανέβηκαν τη λήψη σημαντικών αποφάσεων σχετικά με τη χρηματοδότηση της κλιματικής αλλαγής, πέραν της δήλωσης σύμφωνα με την οποία οι αρχές που αφορούν την ικανότητα της εκάστοτε χώρας να πληρώσει και την ευθύνη για τις εκπομπές πρέπει να αποτελούν τη βάση για τη χρηματοδότηση της δράσης για το κλίμα.

11.3. Δεδομένου ότι το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο δεν έχει λάβει μέχρι στιγμής καμία απόφαση σχετικά με τη χρηματοδότηση, η ΕΟΚΕ ανησυχεί σοβαρά σχετικά με την έλλειψη βιασύνης για την αντιμετώπιση του θέματος αυτού. Ιδιαίτερα ανησυχητικό είναι το γεγονός ότι οι ανεπτυγμένες χώρες, συμπεριλαμβανομένης της ΕΕ, δεν έχουν αναλάβει έως τώρα επαρκείς χρηματοδοτικές δεσμεύσεις ή υποχρεώσεις.

11.4. Η πραγματοποίηση επενδύσεων σε τομείς όπως οι τεχνολογίες ενεργειακής απόδοσης και ένα ευρύ φάσμα τεχνολογιών χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών θα προωθήσει την οικονομική ανάπτυξη και θα ενισχύσει την εξοικονόμηση ενέργειας.

11.5. Η χρηματοδότηση του μετριασμού των επιπτώσεων στις αναπτυσσόμενες χώρες θα πρέπει να προέλθει από εγχώριες και εξωτερικές πηγές, από την παγκόσμια αγορά άνθρακα και από συνεισφορές εκ μέρους των ανεπτυγμένων χωρών:

- **Εγχώριες πηγές:** Οι περισσότερες επενδύσεις έως το 2020 και οι μειώσεις στη χρήση ενέργειας πρέπει να έχουν σχετικά χαμηλό κόστος – όπως μέτρα ενεργειακής απόδοσης στις κατοικίες, στα κτίρια και στον ιδιωτικό τομέα· και οι κυβερνητικές πολιτικές για την ενέργεια και το περιβάλλον μπορούν να δώσουν ώθηση σε αυτές τις οικονομικές επενδύσεις. Επιπλέον, άλλες πιθανές πηγές χρηματοδότησης θα μπορούσαν να προκύψουν μέσω της χρήσης μη επιστρεπτέων ενισχύσεων και δανείων στο πλαίσιο εθνικών, διεθνών και διμερών προγραμμάτων.
- **Εξωτερικές πηγές:** Για δράσεις μετριασμού των επιπτώσεων που δεν περιορίζονται στις εναλλακτικές λύσεις καθαρού κέρδους με χαμηλό κόστος/βραχυπρόθεσμα και απαιτούν χρηματοδότηση πέραν των εσωτερικών δυνατοτήτων της σχετικής αναπτυσσόμενης χώρας, η στήριξη πρέπει να προέλθει από το πλήρες φάσμα πηγών και καινοτόμων χρηματοδοτικών μηχανισμών, συμπεριλαμβανομένων των κρατικών πόρων και των

διεθνών μηχανισμών πιστωτικών μορίων εκπομπών. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την προσπάθεια της Επιτροπής για τη δημιουργία μιας αγοράς ανθρακούχων εκπομπών που θα καλύπτει όλες τις χώρες του ΟΟΣΑ έως το 2015, συνδέοντας το σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής (ETS) της ΕΕ με άλλα συγκρίσιμα συστήματα ανταλλαγής ποσοτώσεων εκπομπών, καθώς και μιας ακόμη ευρύτερης αγοράς έως το 2020.

11.6. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο υπογράμμισε την ανάγκη ενδεδειγμένης διερεύνησης διάφορων διεθνών μηχανισμών χρηματοδότησης. Το ζήτημα θα τεθεί εκ νέου στην ημερήσια διάταξη του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου τον Οκτώβριο. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ακράδαντα ότι κατ' αυτόν τον τρόπο το ζήτημα απομένει προς διευθέτηση την τελευταία στιγμή, δεδομένου ότι η σύνοδος της Κοπεγχάγης θα πραγματοποιηθεί τον Δεκέμβριο.

11.7. Η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ της άποψης της Επιτροπής σύμφωνα με την οποία οι ανεπτυγμένες χώρες θα πρέπει να συμβάλουν μέσω δημόσιας χρηματοδότησης και μέσω της χρήσης μηχανισμών πιστωτικών μορίων ανθρακούχων εκπομπών. Οι δημόσιες χρηματικές συνεισφορές πρέπει να είναι συγκρίσιμες και να βασίζονται στην αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει», καθώς και στις οικονομικές δυνατότητες κάθε χώρας. Το ύψος των συνεισφορών θα πρέπει να αποτελέσει αντικείμενο διαπραγμάτευσης και να καταστεί στη συνέχεια αναπόσπαστο τμήμα της συμφωνίας:

- i) καθορισμός της ετήσιας χρηματικής δέσμευσης των ανεπτυγμένων χωρών που προσδιορίζεται βάσει συμφωνηθέντος τύπου (βασίζεται σε συνδυασμό της αρχής «ο ρυπαίνων πληρώνει» και της ικανότητας της χώρας να πληρώσει)·
- ii) ορισμένο ποσοστό των επιτρεπόμενων εκπομπών τίθεται κατά μέρος από κάθε ανεπτυγμένη χώρα. Οι εκπομπές αυτές δημοπρατούνται εν συνεχεία σε κυβερνήσεις σε συμφωνηθέν διεθνές επίπεδο.

11.7.1. Η ΕΟΚΕ χαιρετίζει ιδιαίτερα την πρόταση του Μεξικού η οποία προβλέπει ότι κάθε χώρα του κόσμου θα πρέπει να συνεισφέρει σε ένα κεντρικό ταμείο, με το ύψος των συνεισφορών να βασίζεται σε έναν τύπο που λαμβάνει υπόψη τον πληθυσμό, το ΑΕγχΠ και το επίπεδο εκπομπών αερίων θερμοκηπίου κάθε χώρας. Το κεντρικό ταμείο μπορεί στη συνέχεια να διανέμεται μεταξύ όλων των χωρών ανάλογα με τις ανάγκες τους για τη μείωση των εκπομπών, την ανάπτυξη οικολογικών τεχνολογιών και την προσαρμογή στις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής.

11.8. Η ΕΟΚΕ

- υποστηρίζει τη θέση της Επιτροπής για περαιτέρω ανάπτυξη συστημάτων ανταλλαγής ποσοτώσεων εκπομπών μεταξύ ανεπτυγμένων χωρών σε πρώτο στάδιο και, στη συνέχεια, με την πάροδο του χρόνου, μεταξύ των κυριότερων αναπτυσσόμενων χωρών·
- επικροτεί επίσης τη μεταρρύθμιση του Μηχανισμού Καθαρής Ανάπτυξης (ΜΚΑ), ο οποίος λόγω της βασισμένης σε συγκεκριμένα σχέδια (project-specific) φύσης του συνεπάγεται υψηλό κόστος συναλλαγής και τεράστιες διοικητικές δαπάνες. Η μετάβαση από τον υπάρχοντα βασισμένο σε σχέδια ΜΚΑ προς έναν τομεακό ΜΚΑ εκλαμβάνεται ως βήμα πρόοδου. Μια άλλη εναλλακτική επιλογή συνίσταται στην καθιέρωση ενός ΜΚΑ για την ανάπτυξη και τη μεταφορά τεχνολογίας, ο οποίος να πληροί τις απαιτήσεις του σχεδίου δράσης του Μπαλί.

11.9. Το προβλεπόμενο κόστος της επίτευξης των μακροπρόθεσμων στόχων έως το 2050 δεν είναι αμελητέο – της τάξεως του 2 % του υφιστάμενου ΑΕγχΠ – αλλά θα είναι σημαντικά υψηλότερο εάν τυχόν δεν αναληφθεί αποφασιστική δράση.

12. Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του κοινού

12.1. Είναι σημαντικό να ενημερωθεί περισσότερο το ευρύ κοινό σχετικά με τη σοβαρότητα της παρούσας κατάστασης όσον αφορά την αύξηση της θερμοκρασίας του πλανήτη και με τις δυνητικές συνέπειές της, εάν δεν αναληφθεί πολύ σύντομα δράση για την κλιματική αλλαγή.

12.2. Οι πολίτες χρειάζονται κίνητρα και ενθάρρυνση για να αναλάβουν το ρόλο που τους αναλογεί προβαίνοντας στη χρήση πιο οικολογικών μορφών ενέργειας, στην αγορά ενεργειακά αποδοτικότερα αγαθών και υπηρεσιών και στη μείωση του ίχνους άνθρακα που αφήνουν.

12.3. Η ΕΟΚΕ είναι της άποψης ότι οι χώρες πρέπει, με τη βοήθεια των μέσων ενημέρωσης, να κοινοποιήσουν στους πολίτες τους την επείγουσα ανάγκη για την ανάληψη δράσης, καθώς και την ανάγκη εξοικονόμησης ενέργειας και εξασφάλισης εναλλακτικών (χωρίς χρήση ορυκτών καυσίμων) πηγών ενέργειας, συμβάλλοντας κατ' αυτόν τον τρόπο στη μείωση των επιβλαβών αερίων θερμοκηπίου. Τα ζητήματα της κλιματικής αλλαγής πρέπει επίσης να συζητούνται στα σχολεία της πρωτοβάθμιας και της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, μέσω εκπαιδευτικών φόρουμ, παρότι πρόκειται για πιο μακροπρόθεσμη στρατηγική.

Η ΕΟΚΕ συμμερίζεται την ανάγκη που προβάλλεται από την Επιτροπή για μια προσωρατική εκπαιδευτική πολιτική, με στόχο την προαγωγή της καλύτερης κατανόησης του αντικτύπου της κλιματικής αλλαγής.

12.4. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ακράδαντα ότι το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο θα πρέπει να ενθαρρύνει τα κράτη μέλη να υποστηρίξουν και να διευκολύνουν, στο πλαίσιο των εθνικών αρμοδιοτήτων τους, τη συμμετοχή των τοπικών και περιφερειακών κυβερνήσεων, των επιχειρήσεων, των συνδικαλιστικών οργανώσεων και άλλων εκπροσώπων της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών στην προώθηση των στρατηγικών και των πρωτοβουλιών που σχετίζονται με την κλιματική αλλαγή.

12.5. Η ΕΟΚΕ είναι επίσης της γνώμης ότι οι τοπικές, οι περιφερειακές και οι εθνικές αρχές θα πρέπει να συνεργαστούν στενότερα για τη δημιουργία μιας στέρεης βάσης γνώσεων σχετικά με τον αντίκτυπο και τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής, κινητοποιώντας τόσο τους πολίτες όσο και τον ιδιωτικό τομέα. Ενδεικτικά αναφέρεται το παράδειγμα της δέσμευσης που ανέλαβαν περίπου 500 δήμοι για τη μείωση των εκπομπών CO₂ κατά ποσοστό υψηλότερο του 20 % έως το 2020, στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας της ΕΕ για το Σύμφωνο των Δημάρχων.

13. Ρήτρα επανεξέτασης

13.1. Η ΕΟΚΕ τονίζει ότι απαιτείται να προβλεφθεί η περιοδική επανεξέταση της συνολικής προόδου και της επάρκειας των δεσμεύσεων και των δράσεων, ως αναπόσπαστο τμήμα της συμφωνίας, συμπεριλαμβανομένης μιας πλήρους επανεξέτασης το 2015.

Βρυξέλλες, 5 Νοεμβρίου 2009

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Mario SEPI